

DEBRECZENI HIRLAP

Előfizetési árak:

Helyesen:		Videkre:	
Egész évre	12 korona	Egész évre	20 korona
Fél évre	6 "	Fél évre	10 "
Negyed évre	3 "	Negyed évre	5 "
Egy hónapra	1 "	Egy hónapra	2 "

A szerkesztésért felelős
K u t a s i m r e
kiadó s laptulajdonos

Szerkesztőség Piacz-utca 79. sz. Gáll-ház (emelet)
Kiadóhivatal Piacz-utca 79. sz. Gáll-ház (földszint)
Hirdetések a legmérsékeltebb árszámítás mellett vételnek fo

Egy fontos rendelet.

Debreczen, jan. 17.

Szép csendesen, minden zaj nélkül, a XX-ik század szabadelvű és felvilágosult szellemének jegyében jelent meg az 1900. évi 4869. eln. sz. a. kiadott miniszteri rendelet, mely az ötödéves korpótlék rendezéséről szól az egész vonalon.

A mily váratlan, épp oly kellemes e rendelet minden magyar tanügyi munkásnak, főleg pedig azoknak, kik saját sorsukból keservesen tudják, hogy életpályájukon mily elhatározó befolyással birt esetleg jobb körülmények közé való jutás éppen a miatt, hogy a már meglevő korpótlék elvesztésétől, általában szolgálati éveik egy részének a korpótlékba való be nem számításától kellett félniök. Vagy hányan vannak, a kik azért, hogy különböző okok miatt más tanintézetbe mentek át, szolgálati éveinek a korpótlékba való beszámításánál veszítettek.

Korpótlék tekintetében ugyanis mind-egyedgyes eljárás nincs. A nem állami középiskolák egészen tetszés szerint (leggyakrabban) felében számítják be az ötödéves korpótlékba a más helyen számítják be az ötödéves korpótlékba a más helyen töltött szolgálati évet teljes mértékben beszámítván. Öröndetes kivétel e tekintetben Nagy Enyed, melynek híres iskolája 400

korona ötödéves pótlékba más helyen töltött szolgálati évet is teljesen beleszámít.

Ezek szerint, ha felekezeti középiskolai tanár egyik helyről a másikra távozott: korpótlékban veszített.

Főleg veszített akkor, hogyha állami középiskolákhoz kívánta magát kinevezetni, mert ekkor csakis a IX-ik ragoztály 2-ik fokozatába való kinevezést kívánhatta de korpótlékra semmi igénye, illetve joga nem volt. Mint állami tanár tehát a korpótlék tekintetében újra elől kezdhetett.

Nem így az állami tanárok. Nekik kinevezési idejüktől kezdve folytonosan számított szolgálati évük az ötödéves korpótlékba, tekintet nélkül arra, hogy melyik állami intézetben szolgálnak.

Elég szomorú jelenség, hogy míg az iskolafenntartók legnagyobb része az 1894. évi XXVII. t. cz. 3. §-ának b.) pontjában az országos nyugdíjnyújtásba a fenntartó testületek által befizetésre kötelezett a rendszeres törzsfizetés öt százalékáig terjedő összeget csak látszólag fizetik a sajátjukból, mert alig néhány iskola kivételével a törvény által megengedett maximumot, vagyis vesznek vissza a tanári fizetésből: addig a más helyen töltött szolgálati évek teljes egészében való beszámítására nem is gondolnak, holott például a reformátusoknak a zsinat e tekintetben teljesen szabad kezei enged a fenntartó testületeknek.

Ily körülmények között a felekezeti és községi tanároknak nézve rendkívül nagy fontosságú az idézett rendelet 8. §-ának a) és b) pontja, mely a következő:

„A 2. §-ban felsorolt állomásokon (ott bővebben meg van nevezve az iskolák) töltött szolgálati idővel — ezen szabályzat életbeléptetése után — egyenlőnek tekintendő azon szolgálati idő is, melyet valakinek szabályzat alá vont állások egyikére történt kinevezését közvetlenül megelőzőleg felekezeti, törvényhatósági vagy községi tanintézetnél ötödéves pótlék-igénnyel egybekötött állomáson töltött. Ily szolgálattal bíróknak tekintendők:

a) föltétlenül azok, kik az államsegélyben részesülő felekezeti, törvényhatósági vagy községi tanintézetekhez, az államsegély iránt kötött szerződés értelmében a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium által kinevezettek;

b) az 1894. évi XXVII. törvénynek alapján az országos nyugdíj és gyámintézet kötelekébe fölvev tanintézeteknél alkalmazva volt tszerők, ha állásuk korpótlék igényével volt egybekapcsolva.”

E §-as az idézett pontok nevezetes és igen nagy haladást, javulást jelentők úgy elvileg, mint gyakorlatilag. Elvileg azért, mert köztudomás szerint a eem állami intézetek az ő lassan mozgó bizottsági üléseikkel nehezen bár, de utánna

Tárcza.

Mese az ujévről.

Papp Dániel irodalmi hagyatékából.

A Hedzsira 804 ik esztendejében Ibn Albuféda, az ifjú bölcs, lehasalt a Darro partján. Szellős januárusi hajnal volt Granadában és az olajfa, mely második virágzását várta, még árnyat nem vetett, sem rügyet. Tehát Ibn Albuféda, a mórok ifjú bölcse, vagy pergamentekerceset forgatott a Darro partján; a tudományok általános pergament-kercesét tudniillik. Szemét nem bántotta árnyék, jól megláthatá a kétféle igazságot a muhabittunok vagvis a vitaközök igazságát és az iszakisunok, avagyis az ihlették igazságát; csupán eligazodni nem tudott benne. Mert mind a kettő egyformán tekete tussal volt írva. Es Ibn Albuféda le-bocsátván fejét, a telt szakállal övezett, szólott ekképen:

— Mosakodni kéne. Ugyanis Keletről világosság szállt; az Alhambra kerek kapuit előzőnlötte a napfény.

Az igazságosság kapuja felett ragyogtak a fényezett barna iverk és az egész vörös kőmassza még keresztjel nélkül hirdette a mór királyok dicsőségét. Tehát a Korán intelve szerint leszállt most Ibn Albuféda a folyó habjái, holott használta a vizet Mohamed parancsa értelmében.

De csupán pillanatokig tartott mosakodása: Alláhval röviden végez a bölcs. Es Ibn Albuféda ismét felszállván a fűre, meg-

dörzsölte tagjait fehér burnuszával és így szólott:

— Fiam, tard széjjel a pergamentet.

Ki másnak szólott volna ekkép a bölcs, mint a saját fiának, Haschemnek, a gyermetegnek? Haschem ugyanis, a gyermeteg, az Ibn Albuféda fia volt és atyjával együtt ott hasalt a Darro partján. Eddig pedig ő róla nem eshetett szó; mert előbb jött Ibn Blbuféda, azután jött a tudományok pergament-kercesre, meg azután jött Allah, a ki nek szólott a rövid mosakodás.

A tudós fia, hijába csak utoljára maradt. Még a vizben sem leketett együtt atyjával, mivel megirta volt a próféta, hogy tizenhárom év előtt nem férfi a gyermek és nem köteles napjában ötször mosakodni. Haschem tehát, a sárgabőrű kis mór, kitérta a pergamentet:

— Atyám, olvass a pergamentből.

Es Ibn Albuféda le-bocsátá fejét, a telt szakállal övezett, holott ebben az esetben azt bizvást fenn is tarthatta volna. Mert az olvasásból ugyan nem lett semmi. A Darro tulsó partján ugyanis megcszólt egy nagy dob és utána különböző csimpolyák sivitottak szerte; a kapukat kinyitották és a házó-örző gránátfák közül kiosontak a leányok, — kik gyöngyöket és kaméliavirágokat tűztek sötét fürtükbe. Legények fogauták őket puha selymes süvegekben térdpántlikájukat lebegtetve a szől.

Azután összefogóztak a csoportok és a nuda csak halkán zümmögött, — különböző érczhangu — és pengetős szerszámok mellett.

A tömeg dalolva indult el a Garanda

utczáin és folytatólag 'uri alakok is csatlakoztak hozzá.

Ott volt aranyos kardjával, tollas süvegével és nagy sarkantyutarajával Don Juan de Pouce is, ki nekünk a Bimini nevű országából igen kedves ismerősünk.

— Atyám, mit jelent ez? — kérdezte Haschem.

A bölcs, nem olvashatván pergamentjét szivesen felelt Haschemnek, válaszáat a gyermek értelmi fokához mérve:

— Ez azt jelenti gyermekem, hogy a muhabittunok iskolájának mégis csak igaza van, az idő csakugyan nem ontológikus, hanem kozmológikus eszme.

A világ csinálta az időt, nem önmagától lett az idő.

— Atyám, te még mindig a pergamentből olvassz? kérdezte ijedten a gyermek.

— Nem olvasok a pergamentből. — felelte az arabok legnagyobb bölcse. — Azt akarám neked mondani, hogy a frenkek az ujesztendőt — ünneplik lanttal és csimpolyával.

Csak ünnepeljék, hiszen sok szabad nekik, mióta országunk hódol kasztília Ferdinándnak.

— De mondd, atyám, — kérdezte a gyermek Haschem — miért nem beszéltél az előbb is ilyen világosan?

Ibn Albuféda mosolygott:

— Azért fiam, mert elfelejtettem, hogy hozzád beszélek. Világosan csak a gyermekhez kell szólni Haschem, a felnőttekhez ellenben homályosan kell szólni. Mert a gyermekek tovább kérdezni szoktak, a felnőttek ellenben halogatni szoktak, mint az acany és magukban gondolják:

mennek az állami intézkedéseknek egyszerűen azért, mert másképp nem tehetnek. Így majd ők is hiszámítják idővel a hozzájuk pályázó új tanerők összes szolgálati éveit.

Gyakorlatilag azért fontos, mert megkönnyíti az állami iskolákhoz való átmenetet, a mennyiben az illető tanárnak, már eltöltött szolgálati évei kárba nem vesznek.

Az ötödéves korpótlék beszámításánál kedvező a 11. § is, a mely ezt mondja: „Ha valamely ötödéves pótlék megállapításánál két vagy több tanintézetnél teljesített szolgálati időt kell számba venni, a kétféle szolgálati idő között különbség nem tétetik akkor sem, ha az egyik tanintézetnél 30, a másiknál 40 év kívántatik a teljes nyugdíjhoz.

E § azonban nem proviedál arra az esetre, hogy miképpen számítassék pl. nem állami középiskolai tanárnak az ötödéves korpótléka akkor, ha állami intézetbe oly nem állami intézetből lép át, van-e joga az államnál 200 koronára?

Bizonyos, hogy ilyen és ehhez hasonló esetleg felmerülhető kérdések abban a humanus szellemben oldatnak meg, a mely ez egész miniszteri rendeletet áthatja.

Makay István.

— A parlamenti reform. A függetlenségi párt mindkét frakciója elhatározta, hogy a parlamenti reform érdekében nagyobb akciót indít a képviselőházban. A Kossuth-párt — melynek legutóbbi értekezletén Justh Gyula indítványára határozta el az akciót — megbizta Justh Gyulát, kérdezze meg a

miniszterelnököt, hozzájárulna-e, hogy a parlamenti reform kérdését külön tárgyalásra tűzzék ki, a költségvetés keretén kívül. Justh tegnap fordult a kérdéssel Széll Kálmán miniszterelnökhöz, ki mára ígért választ. Justh nak újabb kérdése — miat a Kel. Ért. jelenti — a miniszterelnök még nem adhatott pozitív feleletet, mert — mint mondá — a mai miniszteri tanácskozás elé akarta terjeszteni a kérdést döntés végett, s ezért csak holnap felelhet. Ebbe Justh Gyula bele is nyugodott. Az Ugronpárt mai szónoka, Holló Lajos úgy tervezte, hogy a parlamenti reformról szóló beszéde kapcsán indítványt is ad be: de a két függetlenségi párt megbeszélése alapján tervétől elállott, mert az indítványhoz a házszabály szerint csak a benyújtó s a miniszter szólhat hozzá, holott az ügy megkivánná, hogy a kérdést napirendre tűzzék, s hogy így mindenki hozzá szólhasson. — Ha a miniszterelnök tagadó választ adna, akkor a függetlenségi az appropriációs vitánál fogják fölvenni a parlamenti reform kérdését, határozati javaslatokat nyújtva be.

Nyomor . . .

Debreczen, jan. 19.

Aki tanulmány tárgyává akarja tenni a nyomort, a jótékonyt, meg a szocializmust, annak Budapesten pompás stádiumul kínálkozik a tél.

Nyomoruság van, elég most, a jótékonyt gyakorlása is a szokottnál nagyobb mérvet öltött és a társadalmi rendnek ostromlói is tevékenyek.

Itt hidegtől gémberedett alakokat látni, amint falat ingyen kenyérért kinyújtják kezüket, ott szónokol a szocialista a főváros polgármesterének, hogy nem kell az alamizsna.

jemeni juniperusok. És komor alkonyat jött nyugot felől, a hullámokat eltakarni. Belről eltakarta az est a várost is, mely Tunisz volt, avagy Tanger vagy Algéria esetleg; de ez mindegy, mert minnek a geográfia az igazsághoz.

Ibn Albuféda tehát visszavonult kunyhójába és ott igen alaposan elvégzte a Korán szerinti való mosakodást: Allahval szövetségben van a bölcs, ha megöregszik.

— Öregapám, hol van az édes apám? — kérdezte most a kis Abdul, az Ibn Albuféda unokája.

— Apád, Hasehem, elment a városba a frenkekkel mulatozni.

— Miért mulatoznak a frenkek? — kérdezte a gyermek.

— Mert ujesztendő lesz holnap — felelt a bölcs és fölisszent, mivel lábát igen hasogatták a szűkült artériák. Az arabs doktorok akkoriban tágult artériának nevezték a szűkült artériát: ilyen tévedések mindig előfordultak az arabs doktoroknál.

— Mit jelent az, hogy ujesztendő? — szólt ismét a kis Abdul.

A városból kihallatszott a muzsikaszó és a levegőben tüzesillagok, görögtüzesóvák kóvályogtak.

— Pukkadjatok meg — sziszegte Ibn Albuféda. Az ujesztendő azt jelenti, fiam, hogy az egyik gyalázatos esztendőre következik a másik gyalázatos.

— És ennek miért örül a frenk ember? — kérdezte a gyermek.

— Azért, mert bolond a frenk ember — felelte Ibn Albuféda a Hedzsira 834-ik esztendejében.

A legnagyobb sarlatán az, a ki az Ibn Albuféda két szempontján kívül mást is tud az újév jelentőségének megvilágítására.

Az ellentét ritka és tanulságos. Aki igazán éhezik, az nem szónokol; az vagy kér, vagy ha nem kéri, de elfogadja a jótékony adományt.

A jótékonyt gyakorlása helyes módszerbe terelődött. Megszűnt spezializálódni egyes szegényekre. És nem keresik, hogy ki a szegény, aki kér kenyeret, az kap.

A közönség szélesebb rétegei is feltárták jótékony szívüket, de nem fillért adnak, hanem enni-inni, szóval az éhséget csillapítják.

Lehet, hogy ez resteltesebb az egyes szegénynek, de biztosabb hatása. Mert a szegények nagy tömegét egyenlően látja el csillapítja az éhséget. Ez a demokrácia a jótékonyt gyakorlása.

De vannak ennek a demokráciának árnyoldalai is. Első sorban az, hogy a szegények magukat a végveszedelemtől biztosítva érzik s így fennhéjázó szegény, bár alázatosnak kellene lenni.

Lehet aztán szegény a munkakerülő. Csakugyan akadtak példái, hogy a szegény nem vállalt olcsó munkát, mert a mindennapi kenyere ugys megvan.

Áminthogy hókotró sem akadt rögtömannyi, ahányat kerestek, bárha a munkátlanak ezrivel is lézengenek ebben a nagy városán.

Hát ez a példa is jó anyag az elmélkedésre, de még se győz meg, hogy a jótékonyt nagyobb mérvet célzó tévesztett buzgalom. Főként azért, mert a jótékonyt olyan mérvet még sem ölthet, hogy eltüntesse egy városból a nyomort.

De aztán a szegények renyhésege nem lehet maradandó, mégha a mindennapi kenyérről gondoskodva van is, mert a csekélyebb szükségletek ki lévén elégtve, a magasabb rendű szükségletek lépnek föl, a mi — az általánosan elismert pszichológiai törvény.

E szükségletek kielégítetlen volta bírja aztán munkára a szegényt, akinek gyomrakorgását már elhallgattatta a jótékonyt.

A mit igazán nagy érdeklődéssel figyeltünk meg, az a szegények önértetének ébredése akkor, a mikor a társadalom a maga jótékonytával biztosított a számukra a mindennapi kenyeret. Egy jótékony adomány felosztásáról volt szó.

A hatóság maga akarta felosztani a munkanélküliek közt az adományt: a munkanélküliek azonban maguk akarták felosztani és semhogya a hatóság felosztását, elfogadják, inkább lemondtak a jótékony adományról. — Ez a büszkeség kívülről sugalt és nem helyes.

A szegény ember pszichológiája nem az hogy göggel fogadja a jótékonyt, hanem hálás önmegadással. Büszkeségét, ha nehezen is, de legyőzi a szegény, mikor a jótékonyt elfogadja.

Lehet, hogy lesüti a szemét, mert restelli, hogy alamizsnát vesz át, de azért kinyújtja kezét. A ki kész az alamizsnáról önértetből lemondani, mikor maga kéri az alamizsnát, az nem szegény. Ez a közkeletű pszichológiája a szegényeknek.

Azok a munkanélküliek, a kik csak a maguk megállapította pénzfelosztást ismerik el, vagy nem igazi szegények, vagy tévtanoktól férevezetett emberek. Az elsőt nem bírjuk feltételezni, mert tudjuk, mily nagy a nyomor.

Fel kell tennünk tehát a második esetet és azt hisszük, nem is igen csalódunk feltevésünkben. Azok a büszke ménkanélküliek szaturálva vannak olyan tanoktól, amelyek jól hangzanak munkáspártok politikai vagy propaganda gyűlésein, de nem hangzanak jól a jótékonyt igénybe vevők ajkairól. Am legyen büszke, a ki akar, de akkor számoljon le a mások jótékonyt igénybe vevők és ne akarja azt igénybe venni.

Nagyra tudnám tartani azt, a ki éhhalálra szánta magát, csak hogy el ne kelljen fogadnia az alamizsnát, de a ki alamizsnáért jött a bankárhoz, ne restelje, ha a bankár nem sajátkezüleg, hanem az inasával nyújtja át az alamizsnát.

Am ezen felmerült visszás eset mellett is meg tudunk maradni azon álláspont mellett, hogy a jótékonyt mégis csak ellenszere a társadalmi tévtanok terjedésének. Csak gondoskodják a társadalom pátriárkálisan a munkán kívüli s a munkán belüli nyomorúság enyhítéséről.

Mennél magasabb-nívóju lesz a gondoskodás, meg vagyunk győződve, annál kisebb mértékű lesz a társadalmi tévtanok terjedése.

Mert a nagy tömeg, ha nyomort nem szenved, nem fogékony olyan mozgalmak iránt melyeknek jelszava küzdeni a nyomor ellen.

A nyomor ellen küzd a jótékonyt s csak hogy más eszközökkel. Hogy e más eszközök mennyire válnak be, annak olyan széleskörű próbáját még nem láttuk nálunk, mint az ezidei jótékony mozgalmakban, amelyek koll, hogy fölemeljék azok lelkét, a kik a jótékonyt élvezik.

A dél-afrikai háboru.

Budapest, jan. 18.

A harctérről érkező újabb hírek kedvezőtellenül hangzanak az angolokra nézve. Míg a burok a Fokföldön folyton előrenyomulnak s a hátuk mögött újabb erősítő csapatok tűnnek föl, addig Transzváiban és Oránzsban is nagyon mozgalmak az élet.

Az angoloknak minden eddigi törekvése, hogy Delarey-t a Pretória mellett levő Magalies-hegyekből kiűzzék, eredménytelen maradt, sőt még azt sem tudják megakadályozni, hogy a burok Pretória alatt és Pretória felett szét ne rombolják a vasutat. Botha, a fővezér, a ki Transzvál nyugati hegyei közt általános támadást intézett az angol helyőrségek ellen, szétrombolta a portugál határhoz vivő vasutat, majd közvetlenül Pretória alatt áment nyugatra a Magalies-hegyek aljába, érintkezésbe lépett Delareyval, majd ismét visszament keletre, a nélkül, hogy az angolok megtámadhatták volna.

A Johannesburgba vivő vasutat természetesen előbb szétrombolta. S míg Transzváiban ezek történnek, hirtelen jön, hogy De Wett egyik hadosztálya Oránzsban, Kroonsstad mellett fenyegeti a vasutat, Natálban pedig Hildyard angol tábornoknak ugyancsak dolgot adnak a burok, hogy a Durbannal való összeköttetést megvédelmezhesse.

Újabb távirataink a következők:

Hamburg, jan. 18.

(Saját tudósítónktól.) A Neue Hamburger Zeitung-nak táviratozzák Londonból: Fokvárosi jelentések szerint a fokföldi burok nyugati hadosztályának előrsége Tulbaghnál Ceres mellett van. A középső hadosztály Beaufortvest mellett elfogta an angol lovas-ság egy osztályát. Az afrikanderek közül egyre

többen ssatlakoznak a burokhoz, Az angol önkéntesek toborzása igen kedvezőlen eredményel jár.

Hamburg, jan. 18.

(Saját tudósítónktól.) A Neu Hamburger Zeitung-nak jelentik Fokvárosból: Botha Lajos január 10-én, miután a pretória mid-delburgi vasutat messze vidéken megrongálta, erős kommandóval Bronkhorstspruiton át Kaalfonteinbe vonult, a hol január 12-én a Johannesburgba vivő vasutat rongálta meg. Vitvatersrandban összeköttetésbe lépett Delareyval, a ki a maga részéről Gordont Krügersdorpbba kergette. De Wett főhadosztálya Kroonsstadot fenyegeti.

London, jan. 18.

A Daily Mail-nak jelentik Pretóriából tegnapi kelettel, hogy a burok Rhenosterkopnál egy tizenkét szekérből álló angol vonatot ejtettek zsákmányul. A huszonhárom főnyi kísérőcsapat, a melyből két ember elesett és tizenegy megsebesült, megadta magát, de a burok azután szabadon bocsátották. A Standard-nak jelentik Durbanból tegnapi kelettel, hogy vasárnap három század johan-nesburgi lovasított gyalogság Belfonteinnél, Swingsstől északra, harczba keveredett a burokkal. Öt bur elesett, köztük Van den Lheeven parancsnok, többen éeég megsebesültek. Az angoloknak gem volt veszteségük.

Hága, jan. 18.

(Saját tudósítónktól.) Krüger környezete reméli, hogy Vladimir orosz nagyherczegnek Vilma király jövendő sógorának sikerülni fog kieszközölni, hogy a czár Krügerrel találkozzék.

A t. Házból.

A népképviselő azért gyönyörű intézmény, mert még egy Visontainak is joga és módja van 7 negyedóra hosszát beszélni egyhuzamban, államköltségen, gyorsírói ellenőrzés daczára, a képviselőházban, és azt a miniszterelnök köteles és kénytelen meghallgatni!

Azt gondoljuk, hogy ezzel a szabadság ideálja el van érve, a non plus ultra, az »es ist erreicht!« és más efféle. Mert ha nálunk a szabadság olyan tökéletes nem volna mint aminő, akkor Visontai ezért a beszédért, — de még mielőtt elmondotta, — kapna egy olyan vasálarzót a nyaka közé, hogy attól soha többé megmukkanni nem bírna. És az ország jóléte, békéje, sőt talán még izlése is e pillanattól fogva szemlátomást emelkednek.

A választó kerületek pedig, közöttük a meggondolatlan bohó Gyöngyös is, — azt kapnák választási cenzus gyanánt, hogy csak olyan képviselőt válnszthassanak, a kik nem beszélnek tovább mint a mennyi ideig mondani valójuk van. [És akkor Visontai, a Ház első, most még egyetlen, de remélhetőleg utolsó Somája, öt perc alatt ugy elkészülne a mondanivalójával, hogy már — variált is.

Jó Marjay is meg fogja legközelebb gondolni, hogy nemcsak a székely bánja, ha támad, — de megbánja mindenki, a ki úgy és azért támad, mint ő. Rosszul járt a tiszteletes képviselő ur. Mert nagy, országos politikát üzni dörgedelmes beszédben, az valami nagyon szép lehet; de ha kislól aztán, hogy a nagy hazafiság alapját egy patika ügy megfeneklése képezi, — támad az a helyzet, amikor a puszta visszafelé sül. És ez legalább is kellemetlen egy érzés lehetősztő bizo ttság 24 tagjára, a közalapi állandó

de néni meggondolásra való ösztönzést rejt magában, — ami a jövőt illeti.

— Ha már a képviselő ur provokált, — ugymond Marjaynak a miniszterelnök, — hát álljon helyt!

— Állok! — ezt a szót azonban Marjay ki nem mondotta. Ő tudta miért. Csak az volt a hiba, hogy néhány perc múlva az egész ház, és egy nap alatt az egész ország megtudja, hogy miért, — ámbár Marjay ki nem mondta azt a nehéz szót, hogy »állok!«

A miniszterelnök azonban elmondta a patikaügyet, amely egyszerűen abból áll, hogy Marjay pártfogója nem kaphatott patikát a törvény rendelkezése folytán, mert már akkor volt egy másik — patikája. S most haragszik és vádolja Széllt azzal, hogy rosszul közigazgat.

— Az emberek általában, még a képviselők is, sőt még az ellenzéki képviselők is — mondá a miniszterelnök szelid gúnynyal, — a saját impressziójuk után ítélnék.

Nem akarjuk részletezni e nagy, s különösen egyes részeiben országos fontosságú beszédet, a melyben annyi erő, akarat és tudás nyilvánult. De szellemének, rendszerének tisztasága szinte kulminált abban a mondásban:

— Ebben az országban igazságot kap ma mindenki, aki csak keresi.

A Ház viharzott a tetszéstől.

S csupán figyelemzetni óhajtuk olvasóinkat e helyütt is arra, a mit a belügyminiszter a tisztviselők köteleességéről, a kíván doriási ügyről, a szegény és közegészség ügyről mondott — és a minek során behi zonyította, hogy mind e téreken már mit tett. Valamint arra is, a mit a parlamenti reform felől kinyilatkoztatott.

Saját politikájának benső tartalma és órája fölött is nyilatkozott a miniszterelnök: a szónoki stylenek azon a magas fokán, amelyen nyilatkozatai rendszerint állanak, de azt gondoljuk, hogy most az új választásokat megelőző utolsó költségvetés tárgyalásánál sokkal nagyobb súlylyal, mint ennek előtte bármikor.

NAPI HIREK.

— Alakuló és tisztújító gyűlés a presbyterumban. A debreczeni ev. ref. egyház 1901. január 20-ikán délelőtt 10 órakor az egyház tanács termében alakuló és tisztújító gyűlést tart. A gyűlésen, melyen K i s s Aron püspök és S i m o n f f y Imre főgondnok fog elnökölni, tárgysorozata a következő:

Jelentés arról, hogy a f. évi január 9-én tartott presbyteri gyűlés jegyzőkönyve január 15-én hitelesített. Az ev. ref. tanítótestület jelentése a presbyteriumba küldendő képviselőinek megválasztása tárgyában. A presbyterium választott és képviselőnj jagjainak felesketése. A főjegyző választása. Az aljegyző választása. Az ügyvéd választása. A pénztárnok választása. Az ellenőr választása. Az adószedő pénztárnok választása. Az adószedő ellenőr választása. Az egyházi számvevő választása. A gazdasági gondnok választása. Az árvák gondnokának választása. Az iskolagondnok választása. Szavazás az állandó bizottságokra s ezek elnökeire, valamint a küldöttségi tagokra a szervezeti szabályok 27. § a értelmében. [Ugyanis szavazás: a gazdasági bizottság elnökére és 40 tagjára, az árvaügyi bizottság elnökére és 27 tagjára, az iskola bizottság elnökére és 15 tagjára, az ösztöndíj szék elnökére és 15 tagjára, az ösztöndíj szék elnökére és 15 tagjára, a közalapi állandó

bizottság elnöke és 14 tagjára, a vasárnap ügyi bizottság tagjaira (21), az orgonaépítető bizottság tagjaira (17), az egyházközségi bíróság 10 tagjára, az iskolákat építető vegyes bizottság tagjaira (13), a felsőbb leányiskolai igazgatótanács hat tagjára, az ispotályi vegyes bizottság négy tagjára és az intézet orvosára, hat rendes és három póttagra egy házmegyeyi világi képviselőkül, a főiskolai gazdasági tanácsba küldendő négy képviselőre, a főiskolai igazgatótanácsba küldendő négy hét képviselőre, a számonkérő bizottság öt tagjára, a Nagy József alapítványi bizottság két rendes és egy póttagjára, a Szikszai-Gáil alapítványi bizottság két tagjára, a Sárói-Szabó alapítványt oda ítélő bizottságba két tagra.

— **Ingyen kenyér osztók figyelmébe.** Határozott megfigyelés folytán arra a következtetésre jöttünk, hogy az a rendszer a melyet az ingyen kenyérosztásnál követnek nem vezet célra. Nem pedig azért, mert azon emberek legnagyobb része, a ki az ingyen kenyeret elfogadja, nem a nyomor miatt megy a városháza udvarára kenyeret kérni, hanem üzleti érdekből. — A kenyeret nem eszi meg, hanem kinevetve a nemes szivü emberbarátokat, eladja. Éppen azért Debreczenben is a pesti rendszert kell követni. Ott a kenyeret senki sem viszi ki az osztogató szobából, hanem megeszi. — Mindenki kap egy karaj kenyeret. Ha megette, s még kell, kap annyit, a mennyire szüksége van. De seftet nem csinálhat. Nem kerülne semmibe Debreczenben is ezt követni!

— **A helyettes főkapitány beteg.** Végleg Gyula helyettes főkapitány pár nap óta ágyban fekvő beteg.

— **A ki a királynőt sértette.** Igen érdekes ügyben folyt tegnap főtárgyalás a debreczeni kir. törvényszék büntető tanácsa előtt. Tárgyalás alá került Órmos Miklós berczelli gazdag földbirtokos bűnügye, a ki a királyi ház tagjának megsértéséért került a vádlottak padjára.

A tárgyalást dr. Oláh Miklós bíró vezette. A tanácsban részt vettek Kolbenhayer Kálmán és Tótya bírák. A közzéadott dr. Udvarhelyi kir. alügyész képviselte. A védelmet dr. Fejér Ferencz ügyvéd látta el.

A vádbeli cselekményt röviden a következőkben ismertetjük.

Berczel szabolcsmegyeyi község 1898-ik év december hó 2-ikán törvényhatósági közgyűlést tartott. E gyűlésen Gróák Sándor városatyja indítványozta, hogy a boldogult Erzsébet királynőnek haláláról kegyeletesen emlékezzenek meg és a dicső emlékére u. n. Erzsébet fákat is ültessenek a községben.

Ez indítvány után felállott Órmos Miklós bizottsági tag és a következőket javasolta: van nekünk egy terünk a mely »berczelli dögter« felirattal bír, ez lesz a legalkalmasabb hely, a hová az Erzsébet fákat elültethetjük.

Ezen triviális indítvány érthető konster-nációt keltett a közgyűlési teremben, és a jelen volt róm. kath. pap sietett is elcsendesíteni a nagyszájú szónokot.

Sokan az esetnek nem is tulajdonítottak nagyobb fontosságot, mert tudvalevőleg a berczelli dögter az ottani falkola helyiségéhez tartozik és azt hitték, hogy Órmos erre vonatkoztatta indítványát, minden sértő szándék nélkül. De meg azért sem vették komo-

lyan a 73 éves aggastyán ajánlatát, mert általában ismerték az őreget, hogy mindenkor minden ügyben kontra indítványt szeret tenni.

Egy darabig szóba sem került az eset, csak ezután hét hónappal 1899 év június havában feljelentés ment a budapesti kir. főügyészséghez. A feljelentést Hédi Gusztáv berczelli jegyző tette meg. Ebben bepanaszolta Órmos Miklóst, hogy 1898 év december hó 2-ikán tartott törvényhatósági közgyűlésen olyan kifejezéseket használt a boldogult Erzsébet királynőről, a mely a büntető törvényben megállapított királyi ház tagjának megsértését foglalja magában.

Igy került az ügye a debreczeni kir. törvényszék elé, a mely tegnap tartotta meg a főtárgyalást.

A tárgyalásra több mint 15 berczelli tanu volt beidézve, köztük a bíró a jegyző a lelkészek és több városatya.

Vádlott tagadta a terhére rótt lelketlen bűncselekményt. Büszkén hivatkozott muljára, részt vett az 1848-iki szabadságharcban és mindig a haza és közelebbibbről a községnek szentelte idejét.

A beidézett tanuk igazolták, hogy vádlott elmondta az inkriminált kifejezést, de szerintük csak meggondolatlanságból és nem sértő szándékból.

A közzéadott kir. ügyész a bizonyítási eljárás után begazolván látta a vádat és Órmos elíteltetését kérte. Szerinte — elég lelketlen volt vádlott, hogy ilyen gyalázó kifejezést használt az elhunyt királynőről.

Dr. Fejér Ferencz ügyvéd hatalmas védbeszédet tartott. Nagyon szép szavakkal vezette be, hogy csodálkozik azon, miszerint magyar embert ilyen súlyos váddal lehet illetni. Ha ez a vád igaz volna ugymond, akkor bizonyára sem ő, de egyetlen magyar ügyvéd sem vállalkozna a védelem teljesítésére. Meg van győződve védelem teljes ártatlanságáról és teljes fölmentést kért.

A törvényszék a védelem álláspontjára helyezkedve Órmost az ellene emelt vádalól teljesen felmentette.

— **Elbocsátott honvédelké-z.** Csák Emilt a debreczeni 3-ik honvéd kiegészítő parancsnokság nyilván tartásában álló ev. református tartalékos honvéd segédlelkézt a honvédelmi miniszter a saját kérelmére a honvédség kötelékéből elbocsátotta.

— **A népszámlálás.** Az ország minden városában szorgosan folyik a népszámlálás adatainak feldolgozása, a vidéki városok között már 7 ismét elkészült a munkával, a mely a következő eredményt mutatja:

N.-Kanizsa lakossága	23 481,	szaporodás	2862
Korpona	» 4065,	»	407
Dobsina	» 5104,	»	461
Baja	» 20.077,	»	592
Pécs	» 42.423,	»	8356
Czegléd	» 30.353,	»	2829
Pozsony	» 61.944,	»	9533

— **A Fehér Kereszt jótékonyága.** A budapesti Fehér Kereszt, ez a végtelen humanus egyesület Debreczen szegényeivel is érezte jótékonyágát. Az elmúlt napokban 500 meleg téli alsó és felső gyermekruhát küldött Debreczen város tanácsához kiosztás végett. A tanács a ruhákat a két kerületi kapitányság útján már ki is osztatta, s most 500 gyermek áldja a nemes szivü emberbarátok egyesületét.

— **Hegedüs Karoly halála.** Megirtuk hogy Hegedüs Károly az István gőzmalom volt derék hivatalnok meghalt. A gyászbeszéd alkalmából a család a következő jelentést adta ki: Mély fájdalommal tudjuk magunk s szeretteink részéről is Hegedüs Károly debreczeni volt kereskedő s »István« gőzmalom volt hivatalnoknak, élete 84-ik évében, hosszas szenvedés s a halotti szentségeknek ájtatos felvétele után, folyó Január hó 16-án reggeli 6 órakor bekövetkezett elhunytát. — Kedves halottunk földi maradványai folyó Január hó 18-án délelőtt 10 órakor fognak az Erzsébet-ut 44. sorszámú háztól, a róm. kath. temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szentmise áldozat pedig szintén Január hó 19-én Szombaton délelőtt 9 órakor fog az Egek urának bemutatni. — Debreczen, 1901. Január hó 16. Dr. Hegedüs Pál az elhunytnak fiúve; Hegedüs Emma Br. Maldényi Jánosné, Aranka leánnyommal; Hegedüs József, József fiammal; Hegedüs Amália Oelhoffer Hubertné; Hegedüs Rudolf Etelka leánnyommal az elhunytnak gyermekei.

— **Eltűnt szolgálóegény.** Téglásról, gróf Dégenfeld Pál birtokáról eltűnt G. Szfura János szolgálóegény ahol eddig alkalmazva volt. Az eltűnésről jelentést tettek a főszolgabíróshoz a mely megkereste az alispáni hivatalt G. Szfura János országosan leendő körorésének elrendelése iránt.

— **Áthelyezés.** A m. kir. földmivelésügyi miniszter Korodi Bíró Gusztáv kassai gazdasági tanintézeti tanár segédet, szolgálat érdekében a debreczeni gazdasági tanintézet és vele kapcsolatban levő vegyakisérleti állomásra áthelyezte.

— **Acetylen gáz fejlesztéséről és lámpák használatáról** vasárnap délután 3 órakor a tüzőltő őrtanács Köhler István a Bpesti tüzőltőség szivattyu mestere, és a Gaitner és Rausch cég utódja előadását fog tartani a mely előadás az érdeklődő közönség részét vehet. Este 5 órakor pedig acetylen lámpákkal lesz megvilágítva a Margitfürdő jégpálya területe.

— **Imádságos tolvaj.** A debreczeni rendőrség jó fogást csinált tegnap. Elcsipett egy rovott multu csavargót, Gábor Jánost, a kinél egy egészen új télikabát, egy ezüst óra 7 pár elegáns női cipő volt. A felsorolt dolgok természetesen lopott tárgyak. Gábor Jánost Fittler Jenő rendőrtisztviselő fogta vallatás alá. Azt állítja, hogy ő bucsusoknál szokott imádkozni. Zsebe különben tele volt különféle imádsággal. Legutóbb Nyirbátorban tartózkodott. A debreczeni rendőrség most megkeresést intéz a nyirbátori csendőrhöz Gábor viselt dolgainak leírása iránt. — Addig fogva marad.

— **Ellopott flóbert.** Lőrincz Márton a 9-ik számú bérkocsival ment ki tegnap Hajdu Sámsonba. A kocsis, míg ő dolgát végezte a falu korcsmája előtt megállott. A kocsis bement a korcsmába, s az alatt ellopták a hátsó ülésen levő 9 milliméteres flóbertet. A rendőrség körözi a tolvajt.

— **A sikkasztó vívómester.** Nemrégiben nagy szenzációt keltett Robelly Jenő fővárosi vívómester szökése, aki tudvalevőleg Almássy Lolát, az ismert énekesnőt is megszóktatta s azután cserbenhagyta. Mint utóbb kiderült, Robelly szökése előtt több rendbeli sikkasztást követett el. A budapesti kir. ügyészség most országosan körözteti s a körözés tegnap jelent meg a »Rendőri Közlöny«-ben.

— **A magyar állampolgárság.** A miniszter elnök, mint belügyminiszter elrendelte, hogy a magyar állampolgárság nem szűnik meg akkor, ha az illető magyar ember hosszabb

ideig külföldön tartózkodik, de időközben hacsak kevés időre is, visszatért Magyarországra, vagy ha honosságának elismerése dolgában lépéseket tett. A belügyminiszter e határozatára egy most előfordult konkrét eset adott alkalmat.

Befagyott folyók. A földművelési minisztérium vizrajzi osztályának jelentése szerint az összes hazai folyók jéggel vannak borítva, még a Száva is, amire pedig alig volt még eset mostanában. A Dunán a jég Passanól egész Órsováig áll. Budapesten 90 centiméternyi magasságban áll a víz s tegnap óta 16 centiméterrel emelkedett. A bécsi jégtorlasz tegnap megmozdult s ennek következtében a felduzzadt víz apadóban van. A Dunán a fővárosban csak a Rudas fürdő től lefelé van tisztás. hol a vízi szárnyasok egész serege tanyázik.

Ne bántson rendőr ur! . . . Bizonyosan sokak azt gondolják, hogy holmi rablógyilkosról van szó, kit órákig tartó harc után lefűlt a rendőr, ki aztán a megkötözött gonosz tevőt egy pár ütlegben részesítvén, jó hallású fülecskéjét emilyen szavak üték meg a rabló ajakáról: — Ne bántson rendőr ur! . . .

— Óh, nem ilyen szenzációs ujdonság róla van szó. Egyszerűen egy közrendőr ur, ki tegyük fel, hogy Debreczen sz. kir. város bel- és külterületén trójja végzete szabta utait — nagyon is meg feledkezett magáról.

— Szegény ember! . . . Mintha csak tagja lenne a bohém asztaltársaságnak, — olyan pajkosan viselkedett, — tegyük fel Kádas utcán, — hol egy kőből épült ház bolthajtása kapuja alatt szenvedélyes csókra kapacitált egy nádudivari hajadont.

Egyébként az eset, így esett; Tegnap előtt este — tegyük fel, hogy egy tíz óra tele, egyik főtéri kávéház előtt arra kért fel egy eselédleány egy rendőrt, hogy — nem tudván merre esik Kádas utca — kísérelje őt haza.

A rendőr társául szegődvén a szemrevaló leánynak, hazáig kísérelte, ott aztán mint fent is nevezzük, a kapu bolthajtása alatt elkövette nem rendőrhöz illő eljárását. s mi nek utána többszöri segélykiáltás hangzott el az éjben, hogy: Ne bántson a rendőr ur, segítségért kiáltok rendőr ur, — idegenbeavatkozás történt, s ezen sorok írója visszaexpediálta a szerelmes rendőrt mostohán hagyott posztjára, hol olyan busan, szépen, zokogott a cigány hegedűje . . .

Elég ebből ennyi. Mi csak azt hisszük, amit már sokan rebesgetnek, hogy fel férne egy kis korrekciónak a — rendőrség részéről is. — Egy Kádas utcai lakos.

Parasztbecsület. Blazsován Juon 17 éves fiú Furgyián, egy délvidéki román községben, megölte a mostohaanyja szeretőjét és azután ráduplázott a mostohaanyjára is, de eredménytelenül. Az első lövés ölt, a második nem talált. És mi indította a parasztsuhancot e rémtettre?

A becsület! A parasztsuhanc! Arról győződött meg a fiú, hogy az ő törődött és öreg édesapját méreggel akarja elexpediálni a fiatal mostohája oda, ahol az öreg férj nincsen többé utjában a fiatal aszszonyak.

Ez a fölfedezés dűlőre hozta a fiuban az elhatározást, és azután ólomgolyóval bosszulta meg a mérgezési kísérletet és a házasságtörést.

Ilyenformán Blazsován Jounban benne volna minden jellembeli kellék ahhoz, hogy a becsület hőségének idealizált alakját lehessen belőle megformálni.

De egy hiba van a dolognak. Meg van a karakterbeli kellék, de hiányzik a megfelelő — toalett.

A dzsentlemenség uri privilégium, — a bundaszaggal összeférhetetlen . . .

— **A nagyszeheni botrány.** Említettük ma, hogy Nagyszébenben a szászok milyen botrányt csaptak a színházban a fővárosi Uránia színház által rendezett magyar felolvasás miatt. A botrány, mint tudósítónk írja, a második előadásán megismétlődött. A fölolvastást először német, azután magyar nyelven kezdték. A szász közönség zajos Ábcug, nur deutsch! kiáltásokkal iparkodott a magyar fölolvastást megakadályozni. Néhány magyar diák erre ellentüntetést akart rendezni, — mire a szász közönség kijelentette, hogy nem hallgat magyar szót. — visszakövetelte a belépő díjat és szétoszlott. Az esetről sokat beszélnek Nagy Szébenben s még a szászok közül is sokan elítélik a tüntetést.

— **E fogott sikkasztó.** Dr. Szentkirályi Sándor ügyvéd segédét, aki Hudák Károly nyíregyházi városi tisztii ügyésztől 6800 korona árvapénzt elsikkasztott, Szegedre elfogták és ma átadták a nyíregyházi ügyész ségnek. 2000 koronát találtak nála.

— **Katona zene az »Lit« kávéházban** ma este 8 órakor fényes kivilágosítás mellett.

— **Napirend.** Szombat jan. 19. *Protestáns:* Sára román. *katholikus:* görög *katholikus:* Mal. próféta (decz. 26.) *zsidó:* Sah Mihez.

Főiskolai nyilvános olvasó nyitva hétfőn szerdán és szombaton délután 3 órától 6-ig. — *Anyakönyvtár zárva.* *Városi könyvtár zárva.* — *Vármegyei levéltár nyitva egész nap.* — *Főiskolai levéltár nyitva.* — *Képgyűjtemény az anyakönyvtárban zárva.* — *Csokonai szoba a kereskedelmi akadémián zárva.* — *Ásványtár a főiskolán nyitva vasárnap.* — *Allattani múzeum a főiskolán nyitva vasárnap.* — *Városi tornakör nyitva hétfőn, szerdán és szombaton délután.* — *Füvészkert a gazdasági tanintézetnél nyitva.* — *Czellővészet minden vasárnap a nagyerdőn.*

x Olcsó husmérésű üzlet. Bethlen-utca 29-ik szám alatt a Füvészkert-utca sarkán levő házamnál, husmérésű üzletben kapható: 1-ső minőségű marhahus egy kg. 48. kr. 2-od rendű 40. Marhahuson kívül még disznóhús, kolbász, zsir, stb. kilogramonként változatos, folyó árak mellett kapható.

Becses pártfogást kér tisztelettel:
Gyarmathy János.

Színház.

MUSOR:

Szombaton, január 19-én, bérlet 93. sz. «C» új betanulással: A királyfogás. Nagy operette 3 felvonásban. Irta: Csiky Gergely. Zenéjét szerezte Konti József.

Vasárnap, január 20-án két előadás: délután 3 órakor, félhelyárakkal: Sulahmit Énekes legenda: este 7 és fél órakor rendezes helyárakkal, bérletszünetben: A falu rossza. Eredeti népszimű 3 felvonásban Irta Tóth Ede.

Hétfőn, január 21-én, bérlet 94. sz. »A« — New York szépe. Nagy operette. Irta: G. Kerker.

Kedden, január 22-én, bérlet 95. sz. »B« — Buborékok. Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Csiky Gergely.

Szerdán, január 23-án, bérlet 96. sz. »C« — A kis mama. Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Meilhac és Halévy.

Csütörtökön, január 24-én, bérlet 97. sz. »A« — Lear király. Tragédia 5 felvonásban. Irta: Shakespeare W.

Pénteken, január 25-én, bérlet 98. sz. »B« — Sarah grófné. Dráma 4 felvonásban. Irta: Ohnet Gy.

Szombaton, január 26-án bérlet 99. sz. »C« — Három pár cipő. Énekes vigjáték 3 felvonásban.

Vasárnap, január 27-én, két előadás: délután 3 órakor félhelyárakkal; Aranyasszony. Vigjáték 3 felv. Irta: Schönthan; este 7 és fél órakor, rendezes helyárakkal, általános

bérletszünetben: Sárosi Paula első felléptével, Görög rabszolga. Nagy operette 3 felvonásban. Irta; Sydnei János.

* **Kaposi Józsa a Magyar Színházban.** Kaposi Józsa, a debreczeni színtársulat volt primadonnája mind a Budapesti Hirlap írja, legközelebb a Magyar Színházban fog vendégszerepelni. A jeles színésznő a Gésák Molly szerepében mutatkozik be.

Mulatságok.

Mulatságok sorrendje.

Január 26. Hentes és mézárós ifjak bálja a Bikában.

Január 26. A debreczeni cipész-csizmadiák munkások és kisiparosok szakszerveletének ánczesestélya. Korona.

Január 27. A debreczeni Iparos Ifjuság Önképző-Egyletének bálja.

Febr. 2. Jogász és tisztviselő kör fehér estélya.

Február 3. A debreczeni kárpitós és paszományos ifjuság bálja. Bika.

A debreczeni iparoskör bálja. Az iparoskör a mint már megirtuk február hó 10-én rendezi mulatságát. Erre a következő meghívót kaptuk. Meghívó. A debreczeni iparoskör által 1901. évi február hó 10-én, vasárnap az «Arany Bika» szálloda dísztermében, saját pénztára és könyvtára javára rendezendő ZÁRTKÖRŰ TÁNCZVIGALOMRA kívül címzett és családja tisztelettel meghívatik. Kezdeté este 8 órakor. Zenész: Magyarik testvérek. Belépti díj 2 korona. Jegyek előre válthatók: Szediák József, Nagy András, Tóth Ferencz, Papp Testvérek és Prelovsky urak üzletében és este a pénztárnál, felülizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Rendezőbizottság: Biczo Gyula r. b. elnök. Ungváry Mihály r. b. alelnök. Fridvalsky Rezső r. b. alelnök. Jobbágy Imre r. b. pénztárnok. Biszthka Gábor r. b. ellenőr. Komlóssy Miklós r. b. jegyző.

Postai altisztek és szolgák mulatsága. A debreczeni postai altisztek és szolgák február 2-ikán a Korona dísztermében mulatságot rendeznek. A mulatságra a következő meghívót küldték szét: Meghívó. A debreczeni m. kir. posta és távirata altisztek és szolgák saját özvegyeiket, árvaikat segélyező és temetkezési egyesületük javára 1901. évi február hó 2-án, azaz szombaton a »Korona« dísztermében zártkörű jótékonycélszerű tánczvigalmat rendeznek. Belépti-díj személyenként 2 korona. Család-jegy 3 személyre 4 korona. Jegyek előre válthatók a városi és pályaudvari postahivataloknál, a levélkézbesítőknél és este a pénztárnál. Kezdeté este 8 órakor. Zenész: Kiss Béla és zenekara. A meghívó másra át nem ruházható és kívánatra előmutatandó. Felülizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Vécsei Sándor háznagy. Merzsák Gyula elnök. Bartha József alelnök. Kopányi István pénztárnok. Gebei Ferencz ellenőr. Nagy István jegyző.

Tőzsde.

— Goldstein Mór debreczeni bankiroda tudósítása. —

— Esti zárlat. —

Buza 1901. áprilisre	7.55
» 1901. októberre	7.65
Rozs 1901. áprilisre	7.37
Zab 1901. áprilisre	5.98
Tengeri 1901. májusra	4.00

Amerika 1/2 olcsóbb. Páris 10 centimel olcsóbb. Liverpool változatlan.

Egy szövetkezetről.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, jan. 18.

Lapunk egyik számában ily czímen megírtuk már a «Magy. Vasutak és Közlekedési, vállalatok alkalmazottainak ruha-, fehérnemű és felszerelési szövetkezetének» történetét megalapítását, fennállását és annak megszűnését.

Megemlítettük azt is, hogy az ügy akkori stádiumában még nem érte el a befejezést. És igazunk volt, mert ime ma a szövetkezet ellen az egyik hitelező megkérte a csődöt.

Ezelőtt két hónappal történt, hogy az alapító, ki akkor vezérttkára volt a szövetkezetnek, észre vette, hogy a szövetkezetet az anyagi gondok mindjobban szorítják. Ekkor írásbeli jelentést adott be az igazgató sághoz, melyben hangulatos szavakkal, de minden komolyabb tanács nélkül feltárta a szomorú valót.

Az igazgatóság nem tudta másképen elejét venni a bajnak: megtette a vezérttkárt — vezérigazgatónak. Ugy látszik, hosszabb idő óta mindig úgy vette elejét a bajoknak és panaszoknak, hogy a panaszkodót megtette valaminek.

De utóvégre is a bajok, panaszok és gondok napról-napra szaporodtak; segíteni kellett akárhogyan is.

Üzelmekbe belevonták Tikovszky nyugalmazott századost, akit igazgatónak akartak megnyerni. Sikertől is őt rábírták, hogy hateraz koronát adjon, mely után még tizezret kellett volna adni.

Ámde Tikovszky még idejekorán észre vette, hogy a dolog nem tiszta, hogy a szövetkezet közeledik a véghez, — visszalepett, visszakövetelve betétjét is.

És itt kezdődik a szövetkezet rohamos süllyedése. Egyszerre több oldalról is perelték a szövetkezetet; a háziur 2000 korona erejéig, két bécsi cég is nagyobb összeg erejéig indították meg a szövetkezet ellen a keresetet, végrehajtást kértek és lefoglalták az áruraktárt.

A vezetőség látva, hogy nincs menekvés, elhatározta a leszámolást. Közgyűlést hívtak egybe, melyen 54 szövetkezeti tag jelent meg.

A közgyűlésen megválasztották a likvidáló bizottságot, melynek elnökévé a volt vezérigazgatót tették meg. És mit csinált a bizottság? A már lefoglalt áruraktárt 14.000 koronáért eladta egy vevőnek. Jólehet már magában véve ez is büntetendő cselekmény a bizottság még itt sem állapodott meg. Rögtön az első előadás után jelentkezett egy másik vevő, ki 2000 koronával többet ígért. Fogták hát magukat és kimondották, hogy az előbbi eladási ügylet semmis, érvénytelen, mert a közgyűlés. — jólehet azon 54-en voltak jelen — még sem volt határozatképes, mert az 54 között volt 6—7 idegen ember is.

Összehívtak tehát egy újabb közgyűlést, új likvidáló bizottságot választottak, amelynek elnöke ismét csak a volt vezérigazgató lett és megkötötték a második ajánlással az üzletet.

Az így egybegyűlt 15.800 koronából fizettek néhány alkalmazottnak, hitelezőnek.

Csak hogy a 18—20 alkalmazott ezzel nem elégedett meg nekik a kauczió kellett, a melyet mindegyiküktől vettek.

Ámde kauczióknak sehol semmi nyoma, a sok alkalmazottnak nem tudták visszafizetni összekapargatott garasait.

Ezenkívül voltak még olyanok is, kik bizonyos nagyságu betéteket adtak a szövetkezetnek. Ki 1000-ki 2000 koronát. Ez utóbbiak között van Stadler Nándor is, ki 2000 koronát adott a szövetkezetnek. Erről az összegekről Stadler váltót kapott. Hogy pénzét valamiképen megmenthesse, ügyvédje útján pereltette a váltót, kielégítési végrehajtást vezetett a szövetkezet ellen, lefoglalt mindent, de ez mind nem segített. Nem volt egyéb hátra: csődöt kért a szövetkezet ellen.

A csőd most már elkerülhetetlen, csak napok kérdése és azt el fogják rendelni. Itt fognak azután kitűnni azok a manipulációk és üzelmek, melyek a szövetkezetet, mely a mugy is igen ingadozó alapokon állott, bevitték a csődbe.

És ismét valószínű, hogy az ügy még itt sem fejeződik be. Lesz még ezzel dolga a »büntető törvényszéknek« is.

Gázmérgezés.

Egy család veszedelme.

— Saját tudósítónktól. —

Kolozsvár, jan. 18.

Rövid egy hónap alatt már a második gázömlési eset fordult elő Kolozsváron. Mig az első alkalommal emberélet nem forgott kockán, — a tegnapián nyolcz ember majdnem áldozatul esett a gázgyár vétkes gondatlanságának.

Télen, a csikorgó hidegek alkalmával a csontkeménynyé fagyott földbe lerakott gázcsövek többnyire meghasadoznak. A kiömlő gáz beszívárog a szomszédos házak pinczéibe és innen a lakásokba, hol nem egyszer örökre elaltatta a gyanútlanul pihenő lakókat.

Tudva ezen időszi veszélyt, a gázgyárnak a szokásos vizsgálatot rövid időként ismételnie kellene télen s most épen e körül történt mulasztás. Ily körülmények között napokon keresztül ömlött a gáz a kurtaszappan-utca egyik lakásába, mi végre a laikus lakók rájöttek, de már majdnem későn, hogy a napok óta tartó főfájást a gáz okozta és jelentést tettek a gázgyár igazgatóságának.

Ditrichstein Gyula kereskedő lakásán az egész családot két nap óta fokozatosan növekedő főfájás kínozta. Tegnap reggel már oly veszélyes mérveket öltött főfájásuk, hogy nem tudtak felkelni s a szomszédok kilencz óra körül iszonyu kínok között találták Ditrichsteinnét, a hat gyermeket és cselédüket Ditrichstein üzleti ügyben elutazott a városról s így ő megmenekült a mérgeztől.

A gázömlésről értesített gázgyár igazgatóság a beteg családot beköltöztette a New York szállodába, hol orvosi segélyben részesítették őket.

A mérgezés szerencsére nem volt még nagyon előrehaladott s ezért a család már túl van a veszélyen. A megrepedt gázcsövet

a fertőztetett háztól mintegy négy ötszáz lépésnyire megaltalták s még a délután folyamán kicserélték.

Különfélék.

+ Ahol asszony a kisbíró. A nőemancipáció különös fajtáját találtak fel az abaujvármegyei Rankfűred községben. A kíváncsiság miatt nagyon megapadt ott a férfiak száma s még kisbírónak való ember sem akadt. A község tehát úgy segített magán, hogy választott kisbíró az otthon maradt menyecskék közül. Így ujesztendő óta egy fiatal asszony a község bírója s ebbeli hivatalát, úgy mondják, nagyon jól végzi.

+ Kemény telek. Hogy egész messze kezdjük, 860 ban Krisztus születése után, olyan kemény volt a tél, hogy beállott az Adria s Velenczében prémes bundában jártak volna a nászutas párok, ha akkor már ki lett volna a nászutasok szokása találva. 1187 ben befagyott a Pó s az egész Lombardiában befagytak a borok a pinczében. 1234 ben a beállott Adrián teher kocskik közlekedtek hónapokon keresztül. 1290 ben a Fekete erdtől le a Fekete tengerig beállott a Duna s vastag jégkéreg fődte az egész Rohre folyót. Tíz esztendő mulva az egész francia folyók be voltak állva. 1325 ben pedig olyan kegyetlen hideg volt, hogy az emberek lóháton jártak át Dáuiából Lübeckbe a fegyött tengeren. Párisban 1407 ben, már novemberben beállott a tél s olyan hideg volt, hogy valószággal kétségbeejtette a jó francziákat. A parlament jegyzője, mondják az egykoru írások, bár közel ült a tüzhöz, nem vehette a tisztét, mert ráfagyott a tinta a tollára. Hetven napig tartott ez a gyilkos hideg, a mit aztán később nagy tél néven emlegettek sokáig Franciaországban. Kemény volt a tél 1408 ban, majd 1422 ben is, de talán a leghidegebb mégis 1434 ben volt, a mikor négy hónapon át volt beállva az egész Rohre folyó, két hónapig az Adria nagyrésze. Huszonhat év mulva ez megisméltődött, a mikor két hónapig tartott a nagy hideg s Flandriában baltával vágták a hort. A tizenhatodik század is jól kezdte, beállitva a Génusi öblöt. Hét évre rá Marseillenél fegyott be a tenger s már november elején három láb magas hó fődte a vidéket. A tizenhetedik század sem maradt mögötte elődjének s olyan hideget hozott magával, a mely beállitotta az összes déli folyókat s a fegy egész június végéig tartott. Éz után már alig van valami igen kemény tél s jufórmán csak a százados évfordulók hoznak magukkal a rendkívüli hideget. Kemény volt az 1813. év tele, a melyhez Napoleon oroszországi szomorú hadjárata fűődik. Az elmúlt században még a hatvanas években voltak nagy hidegek nálunk. Kemény időt hozott az 1882. és 88. év is, a mikor különösen a havazás volt rendkívüli. A mostanihoz mért hideg 1894 ben, de csak néhány hétig tartott január elején. Aránylag a fővárosban enyhe idő jár, most az ország többi vidékéhez képest, a hol sok helyen hét nyolcz foknyi állandó különbséget mutat a hőmérő.

+ A fehér asszony. Régi babona a svéd királyi családban, hogy valahányszor fehér kísértet jelenik meg a királyi palotában, a család valamelyik tagjának halálát jelenti. Erről szólnak Waldström lelkész emlékiratai is, melyeket Eugénia királyi hercegnő, Oszkár király testvérenek elbeszélése nyomán tett közlé-

1871 márciusában történt röviddel Lovisa királyné halála előtt, Eugénia hercegnő anyjával Jozefine özvegy királynővel üldögélt szalonjában. Oszkár király felesége már akkor rosszul volt, de az özvegy királynő éppenséggel nem aggódott, mert az orvosok nagyon biztatták, hogy menye föltétlenül meggyógyul. Eugénia hercegnő az ablakhoz lépett és kibámult a holdas éjszakába. Hirtelen lángtergerbe borult a láthatár és ugyanakkor belépett a komornyik s jelentette, hogy a közelben nagy tűz van.

— Menjünk föl az erkélyszobába, — szólt az özvegy királyné — s nézzük meg a tüzet.

Viaszajövet a királyné szobájába akartak menni, hogy állapota felől kérdézködjének, E czélből XV. Károly király lakosztályán kellett végig haladniok. A nagy ebédlőterem sivar volt és kihalt. Szinte visszhangzott benne a beszéd. Két inas előre ment, hogy meggyujtsa a csillárokat. A mint a hercegnő is belépett a terembe, hosszú hófehér atlaszruhába öltözött hölgyet pillantott meg a csillár alatt. Vallait fehér köpeny borítá, kezei mereven lógtak le s az egész jelenség mozdulatlan szoborszerű volt. Eugénia hercegnő eleinte azt hitte, hogy a királyné udvarhölgye, de utóbb látta, hogy a hölgy nem köszön a szokásos mély meghajlással, sőt azt is konstataulta, hogy nem lehet udvarhölgy, mert még sohasem látta a palotában. Nemokára belépett az özvegy királyné is, de mintha nem látta volna a jelenséget, nem is vett tudomást róla.

— Ki ez a hölgy? — kérdé a hercegnő anyját.

— Miféle hölgy? Nem értem Eugénia!

— A ki ott áll, most is ott áll a csillár alatt. Hófehér a ruhája és merev a teste, nem szól semmit és nem köszön...

Az özvegy királyné arca fehérebbre vált, mint a kísérteté.

— És láttad? Igazán láttad? — szólt izgatottan. — A királyné lakosztályába nyíló teremben? Ne szólj senkinek se leányom! Alighanem a fehér asszonyt láttad s ez halált jelent, a királyné közeli halálát. Imádkozzunk érte gyermekek.

Másnap reggel az orvosok tudtára adták az özvegy királynénak, hogy menye halálos beteg. S harmadnapra jobblétre szenderül a királyné.

CSARNOK.

Vak asszony.

Irta: Kóbor Tamás.

(Folytatás.)

A mi engem illet, én szeretem Gibort és szeretni fogom utolsó lehelletemig és soha nem bánom semmi önző féltékenység, mert amikor őt szeretem és nélküle élni nem akarok, nem a magam boldogságát kívánom, hanem az övét. — Én az ő csapongó hajlamait nem tudom kielégíteni. Nyügös, csunya asszony vagyok s majdnem mindig beteg. Nem költöztetem magamhoz, mikor mások felé huz a vére akármit csinálnék is.

Tehát nem csinállok semmit, hanem tudom, hogy a felesége mégis csak én vagyok, hogy mindenkin, akit elémbe tesz, megboszul engem ő maga, mikor mindenki csak megelőz

egy másikat. Én tőrök én várok és a lelke met nem bánja semmi önző érzés. Itt várok és tartom készen számára a nyugodalmat ott hont arra az időre, mikor nyugodalmat otthonra szüksége lesz.

— És mikor lesz az? — kérdé halkán a másik.

— Nem tudom, talán csak akkor, mikor öregek leszünk. De akkor rajtam lesz a sor. Akkor én leszek az ő mindene s ha majd meg fogja ismerni, mit tettem én érte és hogy gondoskodtam róla, hogy amikor mindenki elhagyja, a lelke fázik és a teste beteg, akkor annál jobban fog szeretni engem, a csunyát bvénet és meg fogja becsülni azt a szerelmet, melyet mostan nem tud meglátni. — Most ismerz engem, eredj békén haza, nem te vagy az első, nem te vagy az utolsó, de ami engem erőssé és türelmessé tesz, az a tudat, hogy mégis csak én vagyok az egyetlen.

A gyermekeiből rivalgás hangzott, Ágnes egy szökéssel ott termet és a rajta lógó gyerekeket lihegve maga után vonszolva, ragyogó szemmel még odaszól a megkövült asszonynak:

— És ezek az ő gyermekei!

Másnap Rendesné elutazott, Gábor eső köpenyben ácsorgott, úgy várt reá a szobában.

— Itt marad, szólt rá ridegen a szép asszony. Nem akarok magával többé egyedül lenni. Isten vele...

Gábor nagyon el volt keseredve. Magorvánt járt kélt a nappaliban, nem lelte helyét sehol. Ágnes szeliden nézte és nem szólt semmit.

— Bizonyosan te zavartad ol, mordult rá Gábor, Nem bírtad elnézni, hogy egy kis szórakozásom is legyen ebben az átkozott fészekben.

— Nem Gábor, hidd el, nem én vagyok az oka.

— Az oka, az oka! — ismételte a férje idegesen. — Nagyon jól tudod, hogy milyen a természetem, Szeretem az elvenséget, a jó kedvet. Mit csináljak magamban? Te mint a kotlóstyuk, úgy ülsz a fészekben. Az ördögbe is, nekem nem gyermekekre van azükségem, hanem asszonyra.

— Tudom Gábor, tudom, — szólt szeliden Ágnes.

Kludi Gábor elszégyelte magát. — Olyan lépett a feleségéhez és hegyezte át az ujjai közé fogva, gyöngéden felemelte arcját.

— Szegény kicsikém, — szólt lágyan.

Az asszony szemében könny gyülemlott. Lehajolt az ura kezére és hirtelen megcsókolta.

— Köszönöm, — szólt a legmélyebb hálodatosság hangján.

(Vége.)

Bérkecsik díjszabályzata.

	Két lovas	Eg lovas
I. Napozásra.		
Egész napra, reggeli 7 órától esti 9 óráig	5	3 40
Fél napra, reggeli 6 órától d. n. 1-ig, vagy d. n. 1-től esti 9 óráig	3	2 00
II. Óraszámra.		
Fél órára	40	—
1/2 órára	60	45
Egy egész órára	80	41
Minden következő órára	40	—
Az utolsó órára túl félórára v. kevesebb időre	20	—
III. Egyes járatokért.		
Megállapítás és visszaszemet nélkül a város sorompóin belül	50	33
IV. Meghatározott járatok.		
Temetéseknél (valláskülönbség nélkül), ha a végtisztesség a templomban történik, áttemetőbe ki és vissza	9	1 30
A háztól egyenesen a temetőbe ki és vissza	1	20
A színházra menet	1	60
A színházról jövet	1	60
Bármely vasúti indóház vagy raktárhoz nap pal enet vagy jövet kéni táskával	1	50
Éjtel	1	80
A kocsis mellé elhelyezett minden darab málna után külön 10 krajczár díj jár.	1	30
A korcsolyázó, vagy csónakázó tóhoz, csukorgyár, léghajógyár, kertészeti agylet és gómalomhoz menet vagy jövet	1	50
Menet és visszajövet egy órai várakozással	1	80
A nagyerdői fürdőházhoz, polgári vagy katonai lövöldéhez menet vagy jövet	1	60
Menet és jövet egy órai várakozással minden következő órára	1	70
Kölső barom- és lovasártérra oda és vissza egy órai várakozással	1	20
Minden következő órára	1	40
tonai laktanyához és katonai kórházhoz menet vagy jövet	1	50
és visszajövet 1 órai várakozással további órára	1	80
		40

Neustein Fülöp
hashajtó labdaccai

(Neustein féle ERZSEBET labdacok.)

SZÉKSZORULÁS

a legtöbb betegségek forrása ellen. Czukrozott külsejük végett még gyermekek is szívesen veszik

Egy 15 pilulát tartalmazó doboz 15., egy tekercs, mely 8 dobozt tehát 120 pilulát tartalmaz, csak 1 forint o. é.

ÓVÁS! Utánzásoktól különösen óvakoljunk Kérjünk határozottan Neustein Fülöp hashajtó labdaccai. Valódi csak, ha minden doboz törvénytleg bejegyzett védjegyünkkel piros-fekete nyomtatásban „Szent Liptó” és „Neustein Fülöp gyógyszerész” aláírással van ellátva. A kereskedelmi törvény-szerűleg védett csomagjainak aláírásukkal van ellátva.

Neustein Fülöp
„Szent Liptó”-hoz címzet gyógyszerára
Wien, Planktengasse. 1.

Raktár Debreczenben: dr. Rothschnek V. Emil, Tóth Béla, Balázs Ölna, Mihály István, és Füleki Pál gyógyszerártaiban.

A Richter-féle
Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Egy régi kipróbált házi szer, a mely már több mint 30 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmazatik köszvényes, csúznál és meghűléseknel.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor mindig figyelemmel legyünk a „Horgony” védjegyre és a „Richter” cégjegyzésre.

80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. áruban úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapestben.

Richter F. Ad. és társa,
császári és kir. udvari szállítók,
Rudolstadt.

Gépgyár
mérnök
Max Korn & Co
Wien

Währing—Theresiengasse 9.

különleges gyártmánya
mindenféle
fakészítésü
és műszergépezeteknek.

**„ELITE”
fényirda**

Debreczen, Piacz-u. 81.
Bankpalotával szemben.

Ujonnán berendezett, a mai kor technika legmagasabb vívmányaival.

Gyönyörű képek!
Méltányos árak!

Chief-Office 48, Brixton-Road, London, SW.

A Thierry gyógyszerész

DIGESTIV-je

valódi angol universális étvágygerjesztő és emésztést elősegítő pora felülmúlhatlan a mi étvágy és emésztést elősegítő hatását illeti. Minden doboz a gyáros aláírásával kell ellátva hogy legyen. Egy dobozt 3 korona előleges beküldése után szállít franco, a

Thierry Balsam-gyára

Pregrada Rohits-Sauerbrunn mellett. 8

PARTOLJUK A HAZAI IPART!

Kitűnő munkáért
Páris, London, Stockholm és Budapestben kitüntetve.

VARJU BÉLA

cs. és kir. szab.
műhangszer-ipar telepe
BUDAPEST

VII., József-körút 20 szám.

A székes főváros, valamint több zenekar és tűzoltó testület szállítója.

Ajánlta saját készítményű hangszereit, u. m.

Iskolai hegedűk	5 frtól 15 frtig
Kijátszott régi hegedűk	20.— 1000.—
Fuvolák	3.— 10.—
Trombiták	4.— 70.—
Harmonikák	3.— 80.—
Arisztonok	14.— 35.—

Intona 6 kótaleppel 12.— valamint mindennemű pengető vonó és fuvó hangszerekben.

Nagy választék saját gyár mányu, elismert, legszolidabb kivitelű

CZIMBALMOKBAN,

45 forintos 60 frtig, pedálos 75 forintos 300 frtig, 6 évi jótállás mellett.

Eredeti olasz és német hurok.

Bármennemű hangszerek javítása.

Olcsó árak. Pontos munka.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

**AKAR ÖN
RENDET TARTANI ?**

SCHWANHÄUSSER
Shanon-Registrator-Vállalat
Bécs, I. Johannesgasse 2. I. em.

Akkor használjon levelezési, számlái, valamint mindenféle iratainak megőrzésére
SHANNON-REGISTRATOR
Schwanhäusser-től.

Képes árjegyzék a Schwanhäusser-féle Schannon-Registor-rendszerről ingyen és bérmentve.

Ügyeljen mindenki szigoruan
„Schwanhäusser”
cégre.